

Szerkesztőség:

A arad-csanádi egyesült vasutak paplójában.
Bérmertelen levelek csak ismert kézzel fogadunk el.
Kéziratokat vissza nem küldünk.

Kiadóhivatal:

Az arad-csanádi egyesült vasutak paplójában van a hirdetések, előfizetések pénzeszközök kiadása körül panaszok bérmertelen küldendők.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Megjelenik hétfőn és csütörtökön.

Előfizetési árak:

helyben: vi 4kr:
1 évre 12.-, fél évre 7.-, 3 hónapra 4.-
1 fél évre 6.-, fél évre 3.-, 3 hónapra 2.-
1 óra 1.-, fél óra 0.50 ft

Hirdetési díja:

1 hasábos betűvel egyezri hirdetésnél 6 kr., minden következőnél 4 kr.
Bélyegdíj külön 50 kr.
Nyitóléc sora 15 krajczár.

A fegyveres béke.

Budapest, aprilis 16.

Minden nagytás nélkül mondhatjuk, hogy negyedfél hónap nyaralás után Magyarországot felett, mintha Oroszországot, a Balkánt, a panszlavizmust, a keleti kérdést s a fenyegető világháború minden egyéb okát és tényezőjét elnyelte volna a tenger. Az ellenzéki sajtó, mely különben minden nyugati felé vonuló orosz eszredben, ama bizonyos kozakokat látja, akik, ha este nyeregbe ülnek, reggelre már a Gyergyóban itatják lovaikat, — most egy kis beháborúval foglalatkodott. Nem a muszkától, hanem Tisza Kálmántól és két paragrafusától féltette most a hazát.

Elvégre ez a hosszabb intermezzo is véget ért s a magyar közvélemény ismét kezd el észrevenni, hogy a világraszóló nagy dráma még egyre folytatódik, fejlődik s napról-napra közelebb jut kolosszális bonyodalmanak, a közhit szerint véres megoldásához.

Hányadik felvonása folyik a nagy világháború? Hány felvonás van még hátra? Lehetőség-e, hogy váratlan, meglepő fordulatok után, cselekvénye a fegyveres tömegek gyilkos felvonulása nélkül jusson befejezésre?

Oly kérdések, melyekre világ a legelső diplomatái is csak feltételes, bizonytalan és jóslatok értékével bíró feleleteket adhatnak.

De annyit a legelső diplomata és a legutolsó újságíró is érez, hogy a cselekvény foly egyre. Az egyes jelentek más-más megítélés alá eshetnek. Egy trónválság Szerbiában, egy kormányválság Romániában, Boulanger futása, a kilitás uralkodói találkozásokra s egy osztrák-magyar hadtest parancsnokság előretelése az orosz határig, — mind két-két homlekegyenest ellenkező vélekedést költenek. Az egyik szerint egy és ugyanaz a jelenet siettet, a másik szerint későbbre tolja ki a megoldást.

Annyi általánosan konstatalható, hogy a népek és nemzetek, a hosszú játék izgalmaival idegesen, mind türelmetlenebbül sürgetnek az utolsó felvonást. A militarizmus kénszerű terhei alatt nyögve, mind sürűbben hangzik fel a veszedelmes szózat: inkább háború, — csak legyen már egyszer vége!

Minden ilyen feljajdulás, bármily

érthető is indokai, vétek a béke ügye ellen. Pedig ennél szentebb ügye az emberiségnek nem volt és nem is lehet soha.

Minden civilizált, humanus nemzet, nép és egyén csakis békepárti lehet. Minden háborúpárti, ellenséges nemcsak egy két nemzetnek, némely politikai alakulásnak vagy bizonyos eszmeinek, — hanem az egész a civilizációnak az egész humanizmusnak is.

Akik pedig türelmüket veszítve s a fegyveres békében a végkimerüléstől tartva, mint kisebb rosszat sürgetik a háborút, azok illetéktelen meglepődtek s nem gondolják meg, mit cselekedeznek.

Nem ideálunk a militarizmus, nem is akarunk mellette lándzsát törni. De bizonyos, hogy a divatos, közhelyszerű átkok, melyekkel világszerte naponként elárasztják, nem sok igazságot tartalmaznak.

Amit az óriási hadseregek ellen a szabadság szempontjából felhoznak, nagyon keves értékű. Igaz, hogy a katonai fegyver ma már a népek millió és millióira terjed ki s igaz, hogy az önkénynek és elnyomásnak egyetlen eszköze a hadsereg. De éppen az ugynevezett militarizmus, mely majdnem az egész népet fegyverbe állítja, viszi be a szabadságérzetet és szabadságszeretet a hadseregekbe is.

A kis, zsoldos sereg eszköz csak a népek szabadsága ellen, maga a fegyverkezelt, fegyvermezett nép nem lehet az soha. A mai hadseregekkel sok olyat, amit a csekély zsoldos hadak kézségesen, sikerrel hajtottak végre, — még csak tervezni is megkísérteni sem lehet.

Közgazdasági tekintetek diktálják a militarizmusra a legsűrűbb anathemat. Pedig legalább is nyílt kérdés, vajjon a direkt veszteség, melyet a nemzetek munkáerőben és nehéz pénzátalozatokban a militarizmusért szenvednek, nem térül-e legalább jó részben vissza, indirekt utakon? Vajjon az ipar és a kereskedelem s a fejlettség és haladás azon fokán állana-e, melyen ma áll, ha nem volna megrendelője a kolosszális mérvében fogyasztó militarizmus? Es vajjon e nagy fogyasztó sokat sziddott tehettensége nem egyik hatályos sarkanyuzója-e produkciónak? — Es egyáltalán, az anyagi javak és

valyonai erők azon bámulatos felszaporodásában és teherviselő képességében, melyet az itt-ott riktó kivételek dacára, ma észlelünk, — nincs-e részük a nagy hadseregeknek is? Vajjon nem viselünk e már is el nagyobb terhet, mint amely néhány évtizeddel ezelőtt még elviselhetlenné látszott? S vajjon ez arra vall-e, hogy a militarizmus pusztán nyög s nem előrehajtó rugó is egyuttal? »Palma sub pondere crescit.«

Amde bármint döntsék is el a nemzetgazdák e nyílt kérdéseket, azért a militarizmust egyetlen nagy iudoka, nagy csőjje és nagy képessége okvetlenül szükségessé teszi.

Ha valami, ugy csakis az államok védelmi erejének teljes kifejtése s készen tartása képes békét fenntartani és békét szerezni.

Minden nap megcsófolja azt a nézetet, hogy maga a szertelentül megnövekedett fegyveres erő természetesen tendenciája visz a háború felé. Mindig ezt halljuk és mindig ezt olvassuk és közben látunk hallatlanul kiélesedő konfliktusokat békésen elintéződni, vagy legalább elpóványosodni. Mert az az igazság, hogy kisebb, de azért erős zsoldos hadakkal kezd egy állam leg hamarabb, legkönnyebben és legkönynyelműbben háborút. Keveset hamarabb vet kockára, mint mindent. A mai óriási hadakat nem egy könnyű suditjuk egymásra. Magában véve csak az iszonyu tömegek megmozdítása, vezetése és ellátása is olyan feladat, melytől visszarettenthet a leghecczavgyóbb autokrata is. Es ilyen tömegek mérkőzésére példa sem lévén, a legmerészebb fantazia is szárnyát szegi, ha képet akar alkotni a harcokról, mely most követezik s annak beláthatatlan eredményeiről.

Valóban örültség a mai militarizmus mellett háborút kezdeni. S bizonyos, hogy Orosz ország eddig azért nem kezdett háborút, mert még nem az örültség intézi sorsát. Ha az eddig békés czárnál a panszlavizmus örülteji hatalmasabbnak bizonyulnak — elérkezik a dráma utolsó felvonása. Addig lehet bármilyen éles konfliktus, de háború nem lesz belőle.

Addig fegyveres béke lesz. Ne zolgolójunk ellene túlságosan. Még mindig sokkal jobb és tisztességes állapot

ez, mint a fegyvertelen megalázkodás. Es még hallatlanul hasznosabb, enyhébb és olesőbb, mint a háború.

— Az idei ujonczállítás. Az idei ujonczállítás e' halasztása tárgyában kiadott honvédelmi miniszteri körrendelet következtében függőben tartott ujonczállási előmunkálatok tovább folytatása és végrehajtása céljából, a honvédelmi miniszter kedden tudatta a törvényhatóságokkal, hogy az idei ujonczállítás a május 10-től június 10-ig 20-ig terjedő időben belől hajtandó végre és hogy arra az 1868-ik, 1867-ik és 1866-ik években született hadkötelesekből álló három korosztály hívandó fel. Utasította a miniszter a törvényhatóságokat, hogy egyelőli az ujonczállási, utazási és munkadési tervezetet, s illetékes hadkiegészítési kerületi és honvédföldandárparancsnokságokkal egyetértőleg s az előhaladottak gának és rövidségének kellő tekintetbevételével, most már haladéktalanul és olyképpen állapítsák meg, hogy egyelőli a rendelkezésre álló idő teljesen kihasználásuk, szükség esetében a sorozó bizottságok esetleg vasárnapokon is működjenek, a fősorozás lehetőleg még június 20-ika előtt is befejeztessék, s e célból a sorozóbizottságok az eddiginél nagyobb számmal küldessenek ki. — Egyáltalán minden in tézkedés olképpen tervezendő, hogy az idei fősorozás a lehető leg rövidvidebb idő alatt fogatosítható legyen. Az egyetértőleg megállapított tervezet — melybe a sorozó bizottságok polgári elnökeinek és polgári orvosainak nevei, valamint a felhívott hadkötelesek korosztályonkénti száma is pontosan bejegyzendő, legkésőbb május 5-ig a miniszterhez felterjesztendő. Ezuttal tekintettel az idő rövidségére, kivételesen megengedi és elrendeli a miniszter, hogy az illetékes parancsnokságokkal egyetértőleg megállapított utazási és munkadési tervezet még mielőtt hosszú felterjesztésnek, azonnal közhírré tétessenek. A sorozó járásbeli tisztviselői haladéktalanul utasítandók, hogy az állítási lajstromok az eddig minták és szabályok szerint állítsák össze, és azokba a múlt évben az akkori harmadik korosztályban családi tekintetekből idegenlencsen felmentetteket is teljes számban vegyék fel.

A kenzervő A pénzügyminiszter — mint a Bud. Corr. értesít — legközelebb fel

mondja a még forgalomban levő összes földterhementesítési kötvényeket. A 4 1/2%-os magyar államvasuti aranykölcsön második kibocsátására szóló hétéven lezárt adórésének eredménye minden várakozást felülmúl; különösen az volt meglepő, hogy a kontinen sen aránylag még mindig nagy mérvben jelentenek be kötvényeket kicseréltére. An gliából még nem érkeztek tudósítások, az új kötvényeknek egy harmada azonban minden esetre kicseréltére lesz fenntartandó és a készpénz mellett jegyzőknek a jegyzett összegek legfeljebb 5 százaléka fog rendelkezésre állani.

A katonatiszti özvegyek és árva ügyét az osztrák uralkháza legutóbbi ülésén Huny gróf táborsernagy a véderő-törvényjavaslatot illető vita alkalmával ismét szóba hozta. Kimutatta, hogy a jelenleg létező törvény nem képes megbírni valamennyi elhagyott özvegyét, a nélkül, hogy külön díjjal kellene növeléséhez hozzájárulni. Huny gróf bizonyítja, hogy nincs semmi nehézség sem a fedezőkérdésben. Arról van szó, hogy megunyngtassanak 2000 tisztet, köztük 400 tábornokot és ezredet, illetőleg csekélyes özvegyei és árva. Többnyire öreg emberek ezek, a kérdés megoldása tehát sürgős és elhalasztása ellenkezik a méltanyossággal. Hír szerint a kormány körrel nem osakugyan dolgoznak egy törvényjavaslaton, mely a katonatiszti özvegyek és árva ügyét fogja szabályozni. A javaslat még az ősszel be fogják nyújtani mind a két törvényhozásnak.

Két nap Világosnál.

(Hentaller Lajos: »Görgey mit politikai« című könyvéből)

A szabadságharc megkapta a kegye lemdőfét.

Görgey, a diktátor fektette le, nyakza le, tette halottá. A világsi fegyverrel tétel után a nemzet ott fektött újra, a régi háromszázados kispadra vouva, mint egy a fájdalom gőrsőitől rángatózó holttest, melynek annyi ereje nincs, hogy meghaljon. Ott terítették ki Világosnál, a hova, főleg a vendégszerető Bohus-család kastélya, lyba sokan menekültek már augusztus első napjaiban.

Ott voltak, a többek közt Kosztán anyján s néhány rokonán kívül. Bartal György és Beszeredy Istvan képviselői is, kiket Kosztus 11-én küldözött által Aradra hiva talt. A midőn a jökendő optimista Beszeredy elbucszott, sive még talve volt remény nyel a jobb jövő iránt. A kik ott maradtak az egész napot a legtesztülebb várakozásban töltötték.

Kéző este tört vissza Beszeredy és Bartal. Beszeredy fájdalmas hangon mondta:

— Ugy indultunk utnak, mint a hajó melynek vitorái búskán duszadónak

Az „ARADI KÖZLÖNY“ tárczája.

(Aprilis 17.)

Magdolna.

— Az „Aradi Közlöny“ számára németből fordította: Papp Aranka.

Eppen most tértem vissza Périsből hazába. Három hét telve a legszebb és legvigább napokkal és végtére egy kép, mely egész bensőmet megrázkódtatja, midőn annak emléke újra lelkemen keresztül hat, egy kép, melyet feledni soha sem fogok.

Utazásom előtti napon volt. Még egyszer keresztül jártam a Louvret és azon feltétellel egy fél óráig nyugodni. Beléptem a Tuilleries kertjébe. A bemenetel közelébe találok egy padot, honnan a többi helyekre és a könnyen rezgő kicsiny erdő tetejé fel a Place de la Concorde és a Arc de l'Etoile feliratos-lehetett megpillantani és itt egy marványszobor által beárryékolt helyre ereszkedtem el. A kert es időtáiban nem volt nagyon látogatott, dacára annak az árnyékban fekvő padok majdnem mind el voltak foglalva és némsokára én is kaptam egy szomszédot. Ki kíváncsiságotom nem kevéssé költé fel s kínok tekintete is már részvétet keltett bennem.

O feltűnt mar nekem, midőn a széles közepűten lassan, ugy tetszik, mintha igen el volna fáradva, jött fel. Egy magas jól öltözött férfi, ki tán a harminczedik évet meg nem érte el és mégis törődöttnek látszott mint egy fájdalom és gondban megérgetett agyagtárs. Keskeny arozát, egy ósba vegyít sütt szakal köríté és hosszú sztrike haj tödült ki osszetörött szalma kalapja alól. Bendkívül szép, nagy barna szeméből, mint egy tüzis íjszóból, titokzatos módon a bátoraság és életelő csillagot, még feltűnőbbé tették egész megjelenését, melyről azonban persze szavakkal alig lehet egy közelebből hasonló képet adhatni. Az egész teremtsé oly talve volt ellentétkekel, tartása járása, tekintete oly változatos, hogy azonnal kétségbe kezdtem vonni a rám tett első benyomás helyességét, és egy halk borsadással mondtam végre: ez embernek örült nekem kell lennie.

Ugyanazon pillanatban, miután kétszer

határozatlanul fel és alá sétált, a pad felől fordult, a melyen én ültem és azután egy udvözléssel helyet foglalt melletttem.

— Es mégis nem megy tovább, nagyon el vagyok fáradva, — mondá ő egy gyengéd, valamennyire bizonytalan hangon. Jobb lesz, ha pihenek, ma mégis fel kell hogy találjam őt. Est maga előt mondá ő, a nélkül hogy engem figyelembe vett volna. Azután felém fordult, kutatólag nézett rám és végre bolintott fejével.

— Ugy van az Uram, mondá ő most már hangosabban és határozottabban. »Má meg fogom őt találni, mert ma éjjel egy megjelenés mutatkozott nekem. Oh édes Magdolnám, újra látni foglak, ismét karjaiban foglak tartani! Te ismét melletttem leszel, oskolni fogsz és mi minden borsasztó feladni fogunk! Igen, Uram, borsasztó volt. Irtoztos, On valószínűleg halott már erről. Ha Isten büntet, akkor borsasztó büntet, de ő igazságos, ő csak a bűnösöket bünteti Magdolna egy angyal volt és azért mentette meg Isten őt. De én nem voltam olyan jó mint ő, én egy bűnös voltam és azért nem akarta az Isten, hogy ő általam mentessék meg. Azért bűnhődni engedett és elválasztott bennünket — de oly nagyok még sem voltak, hogy a bűnhődés örökké tartana. Ma éjjel láttam Magdolnát, az isteni szűz tartá kezét, hozzám vezetete és mosolyogva monda: »Nos, most már elég lesz, vedd most, légy jó, ő egy angyal, légy méltó hozzá.«

Igen, ugy volt az, én fel ismertem a szűz anyát, mert ugyanazon vonásai voltak, mint a salissioni kegyképeknek. Ott van az én házam, Uram, Provence-ből származom, hol nap már akarunk is mi hazá menni és az isten anyja előtt imádkozni. Ezt megfogadtam, Uram, Magdolna egy angyal és biztos vagyok, hogy az ő kívánsága is ez. O! az én édes Magdolnám! — ma este fel fogom én őt találni, — a hold már fel jött és a lángok el voltak oltsa assent anyja vezeti fog engem.

Ismét feledni látszott engem és mindig halkabban beszélt maga előt. Most azonban mintha valamely visszaemlékezés fogta volna el, »hirtelen« oly hangon kiáltott fel, hogy megijedtem.

— A lángok — igen, a lángok! — oh borsasztó volt! Jelen volt őn ott? Uram — az operában — azon este.

Hinni kezdtem, hogy eltaláltam gondo

latját. E szegény ördög az opera comique-ban volt azon szerencsétlen estén és neje vagy kedvese a tűz áldozata lett.

— En nem voltam ott — vizionzám én, de felfogom fájdalmát, ha én arra vissza gondolok.

— Oh most már az tul van — szakított ő vigan félbe. Ma fel fogom őt találni és mily boldogok leszünk mi akkor. Már magam előtt látom őt, hogy borul nyakamba, mint nevet és sir — a kedves, kedves szemek — ő egy angyal, Uram. De őnek igaza van — ha arra vissza gondolok — nem, fájdalom nagyon kevés, örültség kell őn hogy mondja — örültség! Mint őn engem itt lát, átéltem valamit — oly borsasztó.

Felkaczagott és gyengéd arca oly borsasztóan elváltozott, hogy azt kérdém magamban, megengedhető egy ilyen embernek is mint es, szabadon járjákni. De a gyűlölet es ijeszítő kitéjezése ezonnal ismét ellént, és egy majdnem kedélyes hanggal, mintha maga magát akarna megnyugtanni, folytata.

— Most már elmúlt, isten akarja volt közöndöm kell neki, hogy keményebben nem büntettét, mert én egy bűnös voltam. Az Isten igazságos és mindenkinek azt adja, amit megérdemel. Magdolna egy angyal volt, azért ő maga mentete meg, mig én... Ujra vissza esett gondolkodásában és monda aztán halkán, reszkető hanggal, a vissza emlékezés által ismét elfogulva.

— Kimondhatatlanul borsasztó volt az. Vannak elváltozott állatok, de még senki sem álmódhatott oly irtoztosot. Örült lehetne fellette — hogy olyasmi lehetőség. De végre is tán csak álmódhat én azt — nem lehet séges az — megengedhet olyat az Isten, ki igazságos, de kegyes is? Ah Uram — itélen őn — elmesélem önnek hogyan volt. Akarja őn akkor nekem megmondani, hogy lehetséges az, hogy Isten küldhet oly bűntétét egy bűnösre?

Bolintottam fejemmel és szolgálatjára lenni, készen nyilatkoztam. Ő azonban nem figyelt válasszomra, tán nem is hallotta, csak maga elé barmult, ajkait folyton mozgatta, és itt-ott asavakat kiejtve, melyek célraltak, hogy a kérdése, melyet hozsám intéztet, őt magát foglalkoztatta. Csak néhány pillanat múlva fordult ismét felém, kérdő leg néve rám és azután egy mozdulatot tett, mintha hirtelenben észbe jutott volna

beszédünk tárgya. »Ah igen — mondá ő — én tudni akarta mint történt az, hogy én Magdolnát elvesztém?«

(Vége köv.)

Az aranyos klikk.

(Gaboriau regénye.)

— Az Aradi Közlöny“ számára franczából fordította: W. Ph.

XXII.

(94. folytatás.)

Már egy fél óránál tovább uszott és elérni vala kezdte érezni, hogy izmai merevednek iszlettel elvesztik ruganyosságukat lélekzete megakad és hogy végtagjai kihűlnek, mikor a víz locsogása a part közeléltét hirdeté neki.

Nemsokára fénekét érzett lába alatt. Még két három lökést tett, de abban a perczben, mikor a földet érintve talpra állott, fél tesztel azon nyálkás és szivós iszapba süllyedt, mely a cochinchi folyókát oly veszélyessé teszi.

Előtte volt a föld, a mit inkább kitalált mert a nagy sötétség nem engedte azt látni és helyzetét még sem volt soha hitelessé bejöttébb... Labai fogva voltak mintegy csavarfogóban, az iszapos víz szinte a száját érintette és minden mozdulatra, mely lyet abból a ezéiből tett, hogy kiszabaduljon, keveset ugyan, de mindig egy kicsit mélyebbre süllyedt.

Hidgyérsége ugyisnten már ereje cserbe kezdte hagyni, gondolatai megszavartak, mikor ösztönserűleg valam támpontot keresve, keze egy fa gyökérébe ütött.

Dani meg volt mentve a víztől, de mi legyen belőle itt egyedül, kimerülve, megfogyva mindentől, elveszve a sötét éjben ezen idegen és elbágyatott vidéken? Róvid pihenés után azonban ismét fel állott Dani, de mihielyt utnak akart indulni,

mindenfelől felitűt növények és kaktus tövisek akadályozták meg előrehaladását.

— Bátoraság, itt kell maradnom és megvárni a reggelt, szót magában.

Az éj hátralevő részét tehát azzal töltötte, hogy egy helyen taposta a földet és öszaverve kezeit, hogy a borsasztó hideg ellen küzdjön, a mi áthatotta egész testét csontjai vélejtéig.

A viradás elől (fényénél láttá, hogy fo golykánt van körülövére kiirthatlan bokrok által és azt kérdezte magában, hogy vajjon ki fog-e dani innen jutni?

Dani mindazonáltal kijutott és négy órai borsasztó kínos gyaloglás után elért végre Szagonba.

Egy kereskedő hajó matrózai, a kikkel találkozott, ruhákat kölcsönöztek neki és el vitték a »Conquete« fedélzetére, a hova a szegény Dani halálközve érkezett meg.

— Az itenért, honnan jössz... ilyen állapotban! — kiáltottak fel tisztárai, mihielyt meglátták... Mi történt veled? — Es mikor elmesélté barátainak borsasztó élményeit azon perzstől kezdve, midőn el vált löltük, amazok csodálkozva esáltak:

— Valóban, kedves Champey, te na gyön szerencsés vagy... Es már a második életvesztéj, melyből esodalatosan ki szabadultál... Most am óvadkodj a harmadiktól!

— Óvakodj a harmadiktól, — éppen ezt mondta magában Dani is.

Annak az itélt borsasztó éjnek a ezen veszései közt különös gondolatai tamadtak a fiatal tisztnek.

Az a tárgy, mely a hajófedélzeten a fejere esett, és melyről senki sem tudta, mihielye kezéből eredt... az a csolnak, mely minden látható ok nélkül felfordult, minden természetesen dolg volt-e és a véletlen volt-e az egyedüli bűné? —

A hajó ügytelensége, a ki egyszerre felajánlotta neki szolgálatát, eszébe jutott és különös kételeyeket szült agyában. Ez a férfi, a ki oly rósz hajos, kitűnő uszó lehetett, a ki megtehet minden előkészületet mielőtt felbörtötta a csolnakot uszután minden ne hésség nélkül elérte a partot... — Es a hajós tehát meg akart engem ölni!... gondoltá Dani. — De miért, mi ezéiből?... Vélosztintleg valaki más számára?... De vajjon kiéek áll annyira érdekében, hogy gyilkost tiszesszen... Brandon Sarah... Es nem valószínű.

mint rossz térünk vissza. Mindennek vége van! Görgey letesszi a fegyvert s meg adja magát. Hol és miként, az még bizonytalan.

Lehetetlen leírni, mily nyomasztólag hatottak a jelenlétükre a szavak.

A következő reggel, augusztus 12-én, már a Bohus-kastély előtt táboroztak a honvédek.

Egy órával napfelkelte után egy nagy lovas, kis nyitott kocsi megérkezett Görgey Arthur is, Magyarország teljhatalmú diktátora.

Közvetlen kocsija után egy üveges hintó rohogott a kastély udvarára, mely Csányi László volt közlekedéstudományi miniszter hozta. Görgey intólag közből a jelenlévőket, azután az üveges hintóhoz ugrott a figyelemes segítők ki abból az óráz, megtört alakot.

Ekkor tudták meg a jelenlévők hogy a diktátor ide várja a parlamentereket, kiket előtte való nap Rüdigerhez küldött.

Dél előtt tíz óra felé érkeztek meg a soványra várt küldöttek, Bethlen Gergely gróf, Eszterhazy István és Schmidegg Kálmán.

Feszülten s félénken kérdézősködtek tölnk a fegyverletélt feltételeit után, s borzadva hallotta mindenki a nem remélt választ: „Nincs semmi feltétel, de feltétel a fegyverletétel a szavak nagylelkűségébe helyeztet bízalom.”

Bethlen Gergely gróf még hozzátette, hogy midőn Rüdiger tabornoktól kérde, mi beu rejli: a biztosíték arra nézve, hogy Ausztria megtartja adott szavát, Rüdiger egész röviden ezt válaszolta: „Ausztria gyengesége!”

Dél felé megérkezett az orosz tábornok főnöke is, Frolov tábornok, kinek Görgey feltűnő sietéssel ment elebe, szobájába vezette s ott kezen négyesem közt hosszas tanácskozást, mialatt a többi tábornok a legközelebb várakozásban volt az iránt, mi sors vár rájuk.

A magyar sereg sorsának, a magyar nemzet jövőjének két intézője, mindaddig együtt maradt, míg ebédhez nem szőlították őket, a hol a háziaszony, Bohusné Szűgyényi Antónia mellett Görgey és Frolov ültek.

Frolov komoly, méltóságos teljes magatartású férfi volt, keveset beszélt csak azt hangsúlyozta több ízben, hogy a magyar hadsereg nagyon bátran harcolt.

A diktátor szinte szótalan volt s felelte sápadt... A háziaszony előtt boszus, indulatos hangon említte, hogy mily szerencsétlen néha az ember. „Ilyen ő is néha. S ilyen volt a világot két... em beittől megszabadítani.”

Bohusné ijedten tekintett a márvány arcu diktátorra s megdobbanva kérde: — Kik ezek?

— Azt hiszi talán nagysád, Kossuthot vélem nem a társalgás németül folyt. mert Görgey Arthur volt osztrák tiszt létere sohasem beszélt magyarul hiszen elenden... hátte ich nicht hängen lassen; die beiden Madarait waren es, die ich gerne aus der Welt geschafft hätte!”

Ekkor pár pillanatra elhallgatott, majd durva, kaszányazó hangon kezdte Kossuthot szidalmazni, mert utóbbi csak 11 óra este 7 óráig kezdte ruházta rá a diktatori hatamát.

Ebéd után még egy óra hosszág tárgyaltak, egyezkedtek és alkudoztak egymás között Görgey Arthur és az orosz tábornok főnöke, mire ez kezéjaitól kisérve távozott a kastélyból.

Jellemző Görgeyre, hogy meg tábornok társai előtt is titulódozott s folyton egyedül érkezett az orosz küldöttel.

De még valószínűbbnek tetszett neki az a gondolat, hogy Sarah egy nő morolult fizetett meg, a ki a „Bonqueté”-re lopódzott és éppen a kellő helyen is volt, Saigon kikötőjében, mikor Dani először tette ott be a lábát.

Azonban ezek a gyanuk, melyeket mint képtelenségek elvetett, mégis kegyetlenül gyötörték, hogy elhatározta, miszerint igyekezni fog, azokat felvilágosítani.

Azonnal megmutatta magának azon férfiak névsorát, a kik előző estén partra szállottak.

Azt felelték neki, hogy csak a sájkában alkalmazott legénység ment be Saigona, de hogy a kivándorlók, miután engedélyt kaptak, hogy a partra szálljanak, legnagyobb része felhasználta az alkalmat.

Felszereve ezen felvilágosításoktól, a habár alig tudta magát a lában tartani, de elvezette magát Saigona rendőrőrnőéhez, a kifizető ügynököt bocsátotta a rendelkezésére.

Követe ezen rendőri ügynöktől, a fiatal tiszt a kikötő azon helyére ment, a hol a „Bonqueté” sájkája meg volt akasztva előző estén és itt megbizta kísérőjét, hogy tudakolja meg, vajjon nem vették észre egy hajós elűnését.

Egy hajós sem hiányzott, Dani elővettek azonban egy eszékeny ördögöt, egy Ananiamát, aki regeitől fogva a Dou-Nai partján bolyong, tépdőve haját, ismételve, hogy tönkretették, hogy ellopták a csónakát.

Előre este Dani nem vehette ki ruháját sem alakját azon férfinek, a kinek szolgálatát elfogadta, de hallotta a hangját és annyira csongott meg tülében ezen hang lejtése, hogy ezer közt is megismerte volna.

Az Ananiamita hangja semmiben sem hasonlított arra.

Azonfelül es a saegény ördög nem tudott franciául meg egy szót sem, a mit tíz ember bizonygott. A folyón szelctve és ott élve folyton ügyes hajós hírében állott.

Világos is volt különben, hogy ha ez az ember lett volna a merénylő, óvakodott volna, csónakját követelni.

Mit lehetett következtetni ezen rövid vizsgálattól.

Ennek megvan a maga alapos oka Frolov, mint az orosz tábornok főnöke s Rüdiger tabornok megbízottja, közölte Görgey Arthurral. Magyarország diktátorával, hogy a minden oroszok osztrák és osztrák császár között létrejött intervencziális feltételek értelmében a magyar hadsereg sorsáról az osztrák fővezér, mint az osztrák császár alter jegója teljhatalmú rendelkezhet.

Ellenkezőleg áll a dolog a magyar hadak fővezérének személyére vonatkozólag. A magyar hadak fővezérének személyéről ugyan, a közös megállapodás értelmében, kizárólag a minden oroszok osztrák rendelkeznek.

Ezt a körülményt, — a hadsereget és a tábornokokat a fővezér személyétől elkülönítve — nem volt szabad a bajtársaknak, a többi tábornokoknak meg tudni. Ezért foglalta le Görgey Arthur ki zárólag a maga részére Frolovot s zárta el teljesen hermetizálta társai elől, nehogy Frolov naivságában elölküdjön s elmondja a Görgeyre nézve oly fontos titkot.

S Görgey nem is számított rosszul, mert már a világsi fegyverletétel után két napra, augusztus 15-én Nagyváradon tudatta vele Paskievics herceg egész hivatalosan, hogy „mert előtte” s „önként” tette le a fegyvert, „hat bizto sítja neki életét.”

Ott Világosan oly gondosan meg tudta őrizni e titkot, hogy még a magasabb rangú tisztiek sem bírtak arról semmit se meg tudni, a mit pedig, sorsuk miatt aggódva nagyon szerettek volna.

Hogy tehát valami biztosat mégis megtudjunk, (írja Zambelly Lajos eszredes egy, a szerző birtokában lévő kéziratban) néhány bajtársammal megbeszéltem a dolgot, indítványomra elhatároztuk, hogy a csapatok „készenléte” (Bereitschaft) helyettesessenek.

Azután kérdezzük meg Görgeyt, mily feltételek alatt keltette a fegyvert az oroszok előtt letenni. Ha azután ezek a feltételek nem lennének olyanok, melyek minket kielégítenek, akkor az egész sereg Lippán keresztül Temesvár felé indulna, hogy az ottani csapatokkal egyesüljön, s vagy az egyesült orosz-osztrák csapatokat verje meg, vagy megverés esetén dőljön át magát Erdélybe; s ebben az országban, a hol majd minden egyes állás oly erős mint egy vár, magát fenntartva szervezkedjen, s onnan törjön elő. Ha pedig már nem mutatkoznak kedvező esélyek, essék el becsúszással a túlnyomó hatalommal szemben.

Görgey értesült ezekről az előkészületekről, s 12-én délutánra a tábornokokat és törzstiszteket lakására hivatta, s rögtön azal a kérdéssel fordult hozzáik, mit jelentenek ezek a szabályellenességek, s tulajdonképen mit is akarnak én, és mit a többiek?

En vizont kértem, hogy tudni akarjuk, mitől feltételek alatt tesszük le a fegyvert?

Erre ő egész röviden ezt válaszolta: „Semmiféle feltétel alatt”, mire én szintén egész kurtán viszonosam: „Akor nem adjuk meg magunkat!” s hozzá tettem: Mi az osztrák császár ellen vétettünk, s azért nekünk az ő csapatai előtt kell a fegyvert letennünk, ekkor talán remélhetjük; hogy előbb nyertünk bocsánatot, de így nem adjuk meg magunkat, hanem keresztül törünk Erdélybe.

Görgey nyugodtan hallgatott végig. Azután a szenvedélytől izgatót hengen kezdett beszélni tettei kidőnéséről, s az mondá hogy Aradon lett volna a helye az ellenve tésnek; most azonban már késő van, mert most már Nagy Sándor és a hősök hőse: Földváry eszredes is beleegyeztek. Ép ezért ő különösen fölöttem esodalokzik, a kire mindig és oly nagy mértékben számított. De vigyázzak magamra, s óvakodjam még e dologban többet; is tenni, mert még kezében a hatalom a győzelem előtt.

Alig mondta ki e szavakat, Trunyo órnagy kezét vállamra tette, s valamit morogott, „elfogatás-ról. Én fölére löttem a vállamra nehezédő kezét, előre akartam lépni, s válaszolni, mikor Kossuth Sándor visszatartott, s egészen az én szellememben szólalt fel ez ellen az egész arulás ellen. Kossuth Sándor után Beniczky Lajos ezredes ellentünk, Görgey szellemében beszélt, mire körülnézve beláttam, hogy Kossuth Sándort kivéve egyetlen egy sincs már velem azok közül, kik nem rég még az én ól dalomon állottak, mire én őket: „gyáva pi mazzok”-nak nevezve megfordultam, s kimentem a tereméből.

Görgey ezután kilovagolt a táborba s fenyegetéseket és rábeszéléseket vett a legénységek a fegyverletételre.

Beniczky Lajos és a többiek az aradi várfogságban sokszor felemelítették, mennyire megbánták, hogy ellenem voltak. Már akkor késő volt.”

Ezen affaire következménye gyanánt tündeti fel Görgey István azt, hogy Leninig a Károly gróf nem hallgatott Görgey Arthur eszredék szavaira, ki remegvén barátja életéért, minden áron azt akarta, hogy meneküljön, s Úchritsz órnagygal együtt nem menekült.

Es a baráti gyöngédség engedni sejtnei, hogy Görgey Arthur már akkor nagyon, de nagyon jól tudta, hogy mi sors vár a többekre.

De még fureszabb szinben tűnik fel ez után Görgeynek az a tette, hogy Vécsey és Dea s e s e f y tábornokokat, kik már török földön voltak, futár által hivta vissza, biztatván, hogy ne meneküljenek, hanem adják meg magukat.

Még egy keserű poharat kellett kitrtitnie a diktátornak 12-én este, mielőtt torve valóult volna.

Irányi Dániel országgyűlési képviselő, ugyanaz, ki Görgey haditörvényszék előleendő állítását Dobroozseben inditva nyolca, 12-én este érkezett Radna felől Világosra, s rögtön a kastélyba ment, hol Duna s e h e k pénzügyminiszterrel, Nyáry Páljal s a többiekkel találkozáva, kérde, hogy állanak a dolgok?

— Görgey letesszi a fegyvert, viszonzák neki egyhanglag.

— Valóban? . . . S mily feltétel alatt?

— Azt mondják, a katonaság számára amnestiát kapott; egyébiránt semmi bizonyosat sem tudunk.

— Cnök miniszterek a képviselők sem mi bizonyosat sem tudnak és mégsem kérdezik meg, hogy mi történik?

— Képviselek voltak.

— Önök most is azok. En az vagyok! Avagy önök benyújtották lemondásukat? En nem nyújtottam be az enyémét; jegyzék meg Irányi.

— Eh! Ha te azt hiszed, hogy szám adásra vonható a diktátort tetteért, ám tegyed!

— En számadásra vonom!
(Vége következik.)

LEGUJABB POSTA.

— Boulanger Brüsszelben. Bár az „Indépendance Belge” főszerkesztője és Boulanger közt felmerült becsületbeli ügyet elintézték, a tábornoknak most a Soir egy munkatársával gyűlt meg a baja, ki őt röviden hazugnak nyilvánította. és pedig szerinte Boulanger gyáva s a g b o l h a z u d o t t. Az illető zsurnalisza különben még csak tizennyolcz éves.

Párisban Boulanger nálabbban a pillanatban tartottak házmotózást, midőn ép a bntorokak csomagolták. A rendőrbiztos másfél órahosszat kutatta át a dolgozószobát és a leveleken kívül lefogalta Boulanger kiadási jegyzékét, Rochefort lakását, a c h e f o r t lakását egyelőre csak lepe csetélték.

Egy másik jelentés szerint a szenátus mint itélőszék által kiküldött vizsgálóbizottság elnökének rendelkezése kedden délután házmotózást tartottak Boulanger, Dillon és Rochefort lakásán. A „Páris” állítása szerint a Boulanger lakásán lefoglalt iratok nem bírnak valami különös jelentőséggel.

Németország és Románia. Szemben a párisi „Pays” azon állításával, hogy C t a r g i kinevezése a román kormány élére Bismarck politikájának legsúlyosabb vere sége, mert a Catargikabinet Oroszország felé hajlik és Németországra nézve lehetet len, hogy a Balkánnal egyáltalában ne törődjen, miként Bismarck elhitetni szeretné, a „Nerd”, „Allg. Zeit.” a következőket jegyzi meg: Ez állítás hamis; Németországnak Romániában nincs több képviselni való ér deke, mint Bulgáriában. A tény, hogy Romániában Hohenzollern uralkodik, még egy magában véve nem terheli Németország politikáját oly irányokba, melyeket a német nemzet érdekei nem indokolnak.

— A francia belügyminiszter rendelete. C o n s t a n s belügyminiszter szombaton utasította a prefektust, hogy az utczákon és köztereken ne trjjenek meg semmi féle tüntetést, mely a közrendet és nyugal mat megzavarhatná. Ezenkívül C o n s t a n s miniszter leg őzelebb kóriratott fog a prefektushoz intőzni melyben figyelmezteti őket, hogy a megyékben ok aközpöti hatalom egyedüli képviselői ok hogy minden politikai akció vezetésének az ő kezükben kell nyugodniok; s a többi tisztviselőkné kö telességük őket ebben támogatni.

— A czári pár félelme. Magasállású egyenisegek minden erőlködése, hogy a czár rábíriák a párisi világkiállítás meg látogatására meg hiusult. Ugy látszik, a czárért azért ellenzi a kiállítás meglátog atását, mert mer ő n y l e t t ő l f é l.

Az „ARADI KÖZLÖNY.”

(M. gj.-len mindennap)
Előfizetési feltételei.
Helyben házhoz hordva:

Egy évre 12 ft — kr
Al évre 6 „ — „
Negyed évre 3 „ — „
Egy hóra 1 „ — „

Vidékre szétküldve:
Egy évre 14 ft — kr.
Fél évre 7 „ — „
Negyed évre 3 „ 50 „
Egy hóra 1 „ 20 „

Felkérjük agyuttal lapunk azon előfizetőit, kiknek előfizetése márczius végé lejárt, hogy az előfizetést mielőbb megtegnni sziveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében fenakadás álljon be.

Az „Aradi Közlöny.” kiadóhivatala.

NAPTÁR.
Aprilis 18. Csütörtök Római kathol. naptár: Nagy csütörtök. Prot. naptár: Valerian. Görög-ország naptár: (Április 6.) Eutik. Nap két óra óra —
— A „Kölcsey-Egyesület” nyilvános könyvtára. (Kölcseyutca 3. szám.) Nyitva van kedden és szombaton d. u. 3—4-ig, és pénteken d. e. 11—12 óra között.

HIREK.

ARAD ÉS VIDEKE.

— A színházi válság. —
A színházi bizottság ma tartja meg má sodik ülését, melyen — mint a tegnapiól

ülésen kimondatot, — érdemileg határoz a válság ügyében, tehát a színház jövőjére nézve.

Keves a szóval sokat szeretnénk mondani annak a bizonyítására, hogy a Mosonyi kezében semmi szin alatt nem lehet hagyni a jövő szezombau is az igazgatást. Azzal a határozatlan dédelgetés és elnézéssel szemben, melyet Mosonyival szemben tanusított az aradi színházi bizottság, a sajtó és a központi igazgatónács. — egy más igazgató, kinek becsvégy és munkaszeretete van, az önfeláldozó munkásság netovábbját produkálta volna, Mosonyi erre nemcsak hogy nem érez hivatottságot magában, de azonkívül az anyagi lehetlenség, melyben évek óta vergődik, erre teljesen képtelenné is teszi őt — j ö v ő r e i s.

Ennek az első szezonnak kiáltó tanúságai vannak erre nézve és az a szegyeletlen állapot, a melybe az aradi színházat Mosonyi alatt maig jutott és a mely olyan határozatlan mértékben demoralizálta a színházal szemben a közönséget: egyszerűen a szerződés felbontására utalja a színházi bizottságot.

A Mosonyi színházgatói reuomméja már évek óta egy nagy képtelenség, de a most történtek után — midőn Arad ocsupán az ő személyéhez kötött konzesszióért annak volt kitéve, hogy az idén nem lesz színházal. — róla, mint számbavehető színházgatóról, szó sem lehet a nélkül, hogy a mellette páleáztt török saját magukat ne kompromitálnak.

Nem az aradi színházi bizottság és közönség az első, kik előtt Mosonyi javaslat igér haszaltan. Megtette ezt Temesvárt. Budán és Pozsonyban, a hol aztán áldva áldották a napot, melyben kitétte a lábát a városból. Es hogy tehetetlen halucinációiban mikre szánta reá magát olykor, ha itt ott torkig voltak vele szinügyi bizottság és közönség egyaránt és nem voltak hajlandók tovább áldozni az ő slendriánságaiért, — arra nézve fényes és jellemző példa az az eset, midőn egyik szomszéd város előkelő és a színházykért élő-haló hivatalnokja ellen bűnvádi feljelentést tett, a mit azután később privátim eltagadott. Az ügy azonban most is felsőbb forum előtt áll.

Mindenütt belátták az ő állítólagos direktoragának nagy hatását és kompromittáló voltát. Miért ragaszkodnék hozzá az aradi színházi bizottság, midőn a közönség már feltétlenül elrejtette és hallani sem akar arról, hogy a jövő szezoni ismét a Mosonyi programutalan kapkodá saiba fulljon bele.

Megvagyunk győződve, hogy a szinügyi bizottság is belálja a kiszámithatlan karát annak, ha Mosonyinak lehetségesse válik Makóra menni a társulattal. Ez csak súlyos bitanás az aradi jövő ősi szezoni helyzetét, mert hogy a társulat rövid idő alatt szétszálleone Makón is, az teljesen bizonyos, mivel sem a legfényesebb bérlés, sem pedig a legodaadott támogatás nem képes az anyagilag teljesen diszkréditált Mosonyinek a talpra állítására.

Mi lenne ilyen körülmények közt az aradi ősi szezonnal? Mikor hirdeté ki a bizottság a pályázatot a színházra? Es kit kapna vállalkozót a színházra, ha a makói bukás úgy július táján következne be?

Ezeket a kérdéseket nem is lehet elég komolyan feltenni, annyira magukban hordják a gyorsintézkedés szükségességét.

Ha a bizottság lelkiismeretesen jár el és még a mai ülésén felbontja a szerződést Mosonyival, úgy a pályázatot azonnal ki lehetne hirdetni és több mint valószínű, hogy egy határozott szakembert kifogástalan társulattal kapnánk össze, mert az aradi közönségnek a színházról olyan híre van, mely minden frázis nélkül szólva, páratlan

Ez a közönség pedig nem érdemli meg, hogy ismét a nyakára erőszakolják Mosonyit azért, hogy néhány régi aradi számlát kifizesse. Ez volt tavaly is a legfőbb ok, a miért tüzön-vizen keresztül kicöszsokolták a Mosonyi konzesszióját. Ez most elmut. A kik őt pártolták, azok röstellik gyöngeségüket és nem hajlandók a fizetőközönséget beszámithatlan silányságokkal traktálni jövőre is.

Megirtuk véleményünket kiméltlenül arról a szerencsétlen ügyről már csak azért is, mert a közönség véleményét reprodukál tuk és mert minden erőnkkel ellene leszünk annak az iránynak, mely a közönséget sem mibe sem veszi, azt a közönséget, mely a pénzével tartja fenn a színházat, a mely színháznak existálásáért a város egy árva krajczárt sem áldoz.

A Mosonyi által befizetendő 580 forint

miben állásáról, valamint a színházi bizott ság mai ülésének mikor való megtartásáról, minden utánjárásunk daczára, semmit sem bírtunk illetékes helyről megtudni.

A színészek helyzete azonban közel áll ahhoz, hogy kétségbeesjt legyen. Mosonyi iránt — pénzügyi dolgokban, — egy általános bizalmatlanság uralkodik és így enélke a sulya ránehezedik a társulat tag jaira is, kik a szerződésük idején — Arad kedvéért — felretektek minden bizalmatlanságot és most keservesen lakolnak.

Azon városok lapjai, a hol Mosonyi már végig cmlélta a most itt lejátszott kriticizta, a jogos felhaborodás hangján irnak róla és az aradi lapok közlései átveve mint egy bizonyítják újólag, hogy nem hiába óv tak városunk színházyét ettől az embertől.

Ezek után azt hisszük, hogy a színházi bizottságnak nincs ideje a habozásra és mai ülésén meg fogja hallgatni Arad közönségének aggodalmas szavát és a szerint fog cselekedni.

— Zajtsek Károly tábornok tegnap a katonaság megzemelésére Aradra érkezett s a „Nádor”-ban szállott meg.

— Az aradi kereskedelmi és iparbank válsága még mindig élénk megbeszélés tárgyát képezi a városban. Különösen a pénzügyi és kereskedelmi körök emlegetik. mely a válság által erősen érdekelve van. A részvényesek igyekeznek részvényeiken lehető árban minél előbb tuladni, csak hogy már tegnap is tegnapelőtt senki sem akadt, ki a részvényeket megvette volna. A bankról sok mindentélét beszélnek s mi után már a rendőrség is bele van avatva a dologba, azt hejtogatják, hogy tényleges sikkasztásról van szó. Megerősíti ezt e feltevést a törvényszék is, hol 2306. szám alatt az aradi kereskedelmi és iparbank egyik fő hivatalnokoka ellen sikkasztás miatt bűnvád van bejelentve. A részvényesek közt igen nyomatot hangulat uralkodik. Az ő véleményük szerint a banknál lebélyegzésnek helye nincs, mert a kereskedelmi törvények értelmében az igazgatótanács s a felügyelő bizottság tagjai az összes veszteségért egyetemlegesen és anyagilag felelősek. Megemlítjük még, hogy a részvényesek érdekeinek megóvása czéljából egy rendkívüli közgyűlésnek azonnali összehívását sürgetik.

Egy budapesti forrás ezeket közli a pénzintézet válságáról április 16-ikáról: H e r z l g y á r t e l p i i g z a g t o t, B r a u n E d e s E o k h a r t E d e k ö n y v i v i t k é s ő e s t i g s e m f e j z t é k b e a k ö n y v e k r e v i z i o j á t. Annyi bizonyos, hogy 335,000 forint hiányzik e deficit fedezésére az igazgatók és felügyelők 218,000 forintot adtak össze, a többi pedig a részvényesekből való ötvenszázalékos leírással és a 41,000 forintot tartóalkalmból fedezik, ha ugyan beleegyeznek a részvényesek. A deficit régen keletkezett, még pedig minden valószínűség szerint úgy, hogy a bank köveze léseit kétszeres, sőt háromszoros összegekben vezették be a könyvekbe, tartózásait pedig felényire, sőt harmadrésá nyire redukálták Spitzka pénztáros meg 7500 forintostakarék pénztári könyvet küldött a vezértitkárnak, azsal a kurta tizenetel, hogy neki hagyjanak békét. A közgyűvezető négy napot a győzelem kedik-k. A bank részvényei, melyek 150 forint van befizetve, a válság előtt 250 frton keltek, de most 65—78 frton kínálatnak. A bank főumaradásában nemigen hiszik a közönség Krizise tizenöt év óta talppang a még R e d l t i t k é r i d e j b ű l v o l. A bete vök ma is egész nap ostromolták a roska dozó intézetet s a pénztár akadálytalanul fizet az igazgatók és felügyelők összeszedett pénzéből. A közönség mód nélkül írgatott rossz néven veszi a bank igazgatósgától hogy eddig nem tárt föl őszintén a bajt és okait. A roppant deficitet most is csak ezért vallották meg, mert az új titkárt kijelentette, hogy lemond hivataláról ha nem tisztázzák a dolgot. A hosszaz titkolódzás, még, jobban elmérgesítette a gyanút s különösen a részvényesek közt nagy a felhaborodás. Azt hiszik, hogy a hiányzó összegek nek csak kis része veszett el sikkasztás révén, vagy ha az egész deficit így támadt, akkor a sikkasztó valóban mesteri kézzel dolgozott, mert eddig nem bírták kideríteni, hogy mikép manipulált. Azt is mondják hogy a hiányt a régi titkárság és könyvezetőség okozta, mely az igazgatók és felügyelők ámtasára az igaznál nagyobb nyereséget mutatott ki — A p e s t i m a g y a r k e r e s k e d e l m i b a n k, mely a dologban érdekelve van, külön megbizottat küldött Aradra. A fővárosi pénzintézkétközül veszteség érheti a bajba jutott bank miatt a magyar leossámitóló-éspény váltóban k o t, a m a g y a r á l t a l a n o s t a k a r a k p é n z t á r e s z v é n y t á r a s a g o t a z e g y e s u l t b u d a p e s t i f ő v á r o s i t a k a r e k p é n z t á r a t é s a m a g y a r i p a r b a n k o t i s, noha ezek jó váltókkal vannak biztosítva. — Szerencse, hogy a szegényebb néposztálynak nincsenek betétei a banknál. A nagyobb betéteket most sem fizetik ki egyszerűen. — Erdekes, hogy az idei közgyűlés nagy lelkesedésel szavazott közönséget a hivatalnokikarnek s az igazgatóság kiemelte jelen tésében, hogy a bank év r ö l - é v r e t e t e m e s e n g y a r a p a z i k i

